CZU: 355.1:316.454.4:327.57

COEZIUNEA SOCIALĂ – ELEMENT CHEIE PENTRU SECURITATEA NAȚIONALĂ

Simion ROȘCA[72]

https://orcid.org/0000-0001-9483-8485
https://doi.org/10.59295/csienu2025.11

Informații despre recenzent:

Grigore Pîrțac, conf. univ., dr. în polit., decanul Facultății de Științe Politice și Relații Internaționale, USEM, 068494111

Rezumat: *Europa trece prin transformări politice, economice și de securitate profunde, care vor defini pentru deceniile următoare atât viitorul continentului, cât și cel al Republicii Moldova. Doar prin efortul comun și continuu al instituțiilor statului, al societății civile, al sectorului privat și al tuturor cetățenilor, din țară și din diasporă, pot fi asigurate securitatea durabilă, pacea și prosperitatea în Republica Moldova. Coeziunea socială este un concept amplu, care include aspecte legate de echitatea economică, justiția socială, incluziunea comunităților diverse, precum și calitatea vieții. Se referă la: gradul de încredere, solidaritate și colaborare între indivizii și grupurile dintr-o comunitate sau societate care trăiesc împreună în armonie, beneficiind de aceleași oportunități și drepturi, și care împărtășesc un sentiment de apartenență și susținere reciprocă.*

Coeziunea socială și securitatea națională sunt aspecte interconectate și esențiale pentru stabilitatea și prosperitatea unei țări. Promovarea coeziunii sociale se regăsește printre obiectivele primordiale incluse în Strategia națională de securitate a Republicii Moldova. Strategia recunoaște că o societate coezivă este fundamentul unei națiuni puternice și rezistente la provocările interne și externe. Coeziunea socială este esențială pentru stabilitatea unei națiuni. Promovarea acesteia este crucială pentru prevenirea conflictelor și consolidarea securității naționale și se efectuează prin câteva obiective: politicile incluzive, educație civică și angajamentul

72 doctor în filosofie, conferențiar universitar, Academia ”Ștefan cel Mare” a MAI, simonrosca@gmail.com .

comunitar.

Cuvinte cheie: securitatea națională, coeziunea socială, stabilitate, prosperitate, incluziune.

SOCIAL COHESION – KEY ELEMENT FOR NATIONAL SECURITY

Abstract: *Europe is going through profound political, economic and security transformations, which will define for the coming decades the future of both the continent and the Republic of Moldova. Only through the joint and continuous effort of state institutions, civil society, the private sector and all citizens, from the country and the diaspora, can sustainable security, peace and prosperity be ensured in the Republic of Moldova. Social cohesion is a broad concept, which includes aspects related to economic equity, social justice, inclusion of diverse communities, as well as quality of life. It refers to: the degree of trust, solidarity and collaboration between individuals and groups in a community or society who live together in harmony, benefiting from the same opportunities and rights, and who share a sense of belonging and mutual support.*

Social cohesion and national security are interconnected and essential aspects for the stability and prosperity of a country. Promoting social cohesion is among the primary objectives included in the National Security Strategy of the Republic of Moldova. The strategy recognizes that a cohesive society is the foundation of a strong nation and resilient to internal and external challenges. Social cohesion is essential for the stability of a nation. Its promotion is crucial for conflict prevention and strengthening national security and is carried out through several objectives: inclusive policies, civic education and community engagement.

Keywords: national security, social cohesion, stability, prosperity, inclusion.

Europa trece prin transformări politice, economice și de securitate profunde, care vor defini pentru deceniile următoare atât viitorul continentului, cât și cel al Republicii Moldova. Doar prin efortul comun și continuu al instituțiilor statului, al societății civile, al sectorului privat și al tuturor cetățenilor, din țară și din diasporă, pot fi asigurate securitatea durabilă, pacea și prosperitatea în Republica Moldova. Coeziunea socială este esențială pentru stabilitatea unei națiuni. Promovarea acesteia este crucială

pentru prevenirea conflictelor și consolidarea securității naționale. Promovarea coeziunii sociale se regăsește printre obiectivele primordiale incluse în Strategia națională de securitate a Republicii Moldova [6]. Strategia recunoaște că o societate coezivă este fundamentul unei națiuni puternice și rezistente la provocările interne și externe. Coeziunea socială este esențială pentru stabilitatea unei națiuni. Promovarea acesteia este crucială pentru prevenirea conflictelor și consolidarea securității naționale și se efectuează prin câteva obiective: politicile incluzive, educație civică și angajamentul comunitar.

Coeziunea socială este un concept amplu, care include aspecte legate de echitatea economică, justiția socială, incluziunea comunităților diverse, precum și calitatea vieții. Se referă la: gradul de încredere, solidaritate și colaborare între indivizii și grupurile dintr-o comunitate sau societate care trăiesc împreună în armonie, beneficiind de aceleași oportunități și drepturi, și care împărtășesc un sentiment de apartenență și susținere reciprocă.

Politica de coeziune este principala politică de investiâii a Uniunii Europene.Este avantajoasă pentru toate regiunile şi oraşele din UE şi sprijină creşterea economică, crearea de locuri de muncă, competivitatea economică, dezvoltarea sustenabilă şi protecţia mediului.

În Strategia Consiliului Europei [3], coeziunea socială este definită ca fiind capacitatea societății de a asigura bunăstarea tuturor membrilor săi, minimizând disparitățile și promovând incluziunea și solidaritatea. O societate coezivă este una în care toți cetățenii au acces la drepturi fundamentale și la oportunități egale, contribuind astfel la stabilitatea și unitatea națiunii. În contextul actual, caracterizat prin diverse provocări, de la migrația masivă și radicalizare până la crize economice, coeziunea socială devine un scut natural împotriva dezordinii și vulnerabilităților și un fundament esențial al securității naționale, deoarece o societate unită și solidară este mai rezistentă la amenințări.

În ceea ce privește securitatea națională, coeziunea socială contribuie la reziliență, prevenirea conflictelor, consolidarea statului de drept și promovarea valorilor democratice. Prin promovarea unui mediu în care cetățenii au încredere reciprocă și cooperează între ei, pot fi prevenite tensiunile sociale și politice care pot afecta securitatea națională.

Consiliul Europei [5] a studiat modul în care țările au abordat securitatea prin coeziune socială. De exemplu, Italia a adoptat politici pentru a combate mafia, corupția și infracționalitatea, promovând participarea civi-

că și integrarea socială. Franța s-a concentrat pe integrarea comunităților marginalizate, prin programe de educație și ocupare a forței de muncă. Germania a investit în integrarea imigranților și dialogul intercultural, promovând participarea civică și formarea profesională. Europa Centrală și de Est a traversat transformări semnificative în ultimele decenii, iar unele state din această regiune au reușit să-și consolideze coeziunea socială. Slovacia este un exemplu elocvent în acest sens. După separarea de Cehoslovacia în 1993, Slovacia a avut de înfruntat provocări majore în tranziția către o economie de piață și o democrație funcțională. Cu toate acestea, prin eforturi susținute și politici reformiste, Slovacia a realizat progrese considerabile [1]. Aceste eforturi au consolidat coeziunea socială și au redus riscurile de radicalizare, terorism și segregare în aceste țări.

Coeziunea socială din perspectiva Strategiei securității naționale a Republicii Moldova

În Republica Moldova, coeziunea socială reprezintă un element vital pentru asigurarea securității naționale. Într-un peisaj geopolitic complex, cu provocări interne și externe, consolidarea unității sociale devine esențială pentru stabilitate, prosperitate și promovarea unei societăți prospere și echitabile. Strategia securității naționale a Republicii Moldova recunoaște importanța crucială a coeziunii sociale și își propune să integreze acest concept în toate aspectele politicilor de securitate și dezvoltare.

Pentru a promova coeziunea socială, Strategia securității naționale [6] propune gestionarea diversității etnice și culturale, combaterea disparităților excesive ale nivelului de trai și promovarea solidarității și sprijinului mutual între membrii societății. De asemenea, se acordă o atenție deosebită incluziunii sociale și nediscriminării, în vederea asigurării unei societăți echitabile și incluzive. Prin abordarea integrată ale acestor aspecte și prin promovarea valorilor de coeziune și solidaritate, Republica Moldova își propune să creeze un mediu propice pentru dezvoltare durabilă și pentru asigurarea securității și bunăstării tuturor cetățenilor săi.

Astfel, pentru a face față provocărilor, în Strategia securității naționale a Republicii Moldova au fost incluse următoarele acțiuni strategice:

- Viziunea Președintelui Republicii Moldova urmărește transformarea țării într-o economie performantă și protejată de un sistem modern de securitate națională. Această viziune include consolidarea democrației și prosperității, într-un cadru european în care cetățenii să trăiască în siguranță și

pace. Impedimente în realizarea acestor obiective sunt amenințările hibride, schimbările climatice și pandemiile. Dezvoltarea rezilienței la aceste amenințări este crucială pentru securitatea națională și pentru asigurarea unui viitor sigur pentru toți cetățenii.

- Reforma în domeniul justiției este, de asemenea, o prioritate. Instituțiile trebuie să fie reformate pentru a asigura respectarea drepturilor fundamentale ale omului și pentru a consolida încrederea cetățenilor în sistemul de justiție. Prin abordarea integrată a acestor provocări și prin promovarea valorilor democrației și ale statului de drept, Republica Moldova își poate consolida coeziunea socială și poate asigura securitatea și prosperitatea pe termen lung pentru toți cetățenii săi.

- Moldova se angajează într-un proces de pregătire a aderării la Uniunea Europeană până în 2030, caracterizat prin promptitudine.

- Plus, Strategia își propune dezvoltarea unui sistem de securitate și apărare bine finanțat și eficient în Moldova, pentru a asigura protecția și siguranța cetățenilor săi.

- Strategia stipulează aspirațiile țării la consolidarea unui stat solid, protejat, prosper și democratic, în care fiecare cetățean să își poată realiza pe deplin potențialul, prin garantarea drepturilor fundamentale, asigurarea securității și nevoilor cetățenilor [6].

În ceea ce privește implementarea acestei strategii, este esențial ca autoritățile să angajeze societatea civilă și să ofere platforme pentru participare și dialog. Guvernul ar trebui să adopte politici și programe care să promoveze incluziunea socială, egalitatea de șanse și diversitatea culturală.

De asemenea, educația joacă un rol crucial în promovarea coeziunii sociale. Programul educațional ar trebui să includă aspecte legate de toleranță, diversitate culturală și drepturile omului, pentru a construi o societate mai deschisă și mai tolerantă. Acest program să fie corelat cu "spatial european al educaţiei", care cuprinde şase component majore: calitatea educaţiei şi a formării profesionale, incluziunea, dubla tranziţie ecologică şi digital, cadrele didactice şi formatorii, învăţământul superior, dimensiunea geopoloitică [4]. Consolidarea supravegherii civile asupra întregului sistem de securitate este o prioritate, care garantează transparența și responsabilitatea în acest domeniu.

Rolul societății civile în asigurarea coeziunii sociale

Strategia securității naționale menționează rolul vital pe care societatea

civilă îl joacă în asigurarea securității naționale. O societate civilă activă, în parteneriat cu instituțiile statului, sectorul privat și comunitățile locale, contribuie la consolidarea securității și la promovarea valorilor democratice și a statului de drept.
Societatea civilă exprimă interesele și voința cetățenilor. Cei mai activi și mai dedicați cetățeni crează organizații, prin care încearcă să promoveze schimbarea în bine în diferite domenii. Deseori, aceste organizații sunt «agenți ai schimbării» și adevărate «locomotive» ale reformelor menite să dezvolte țara și să consolideze democrația și drepturile omului.
Organizațiile societății civile (OSC) acționează ca veritabili gardieni ai democrației, monitorizând acțiunile guvernului și promovând transparența și responsabilitatea în conducerea statului. Prin implicarea lor activă, OSC-urile contribuie la creșterea gradului de conștientizare a cetățenilor cu privire la amenințările la adresa securității și promovează reziliența societății prin inițiative comunitare și programe de pregătire pentru situații de urgență. Mai mult decât atât, aceste organizații militează pentru politici care contribuie la consolidarea securității naționale și valorilor democratice ale statului de drept, interacționând cu autoritățile promovând reforme esențiale.

Prin promovarea dialogului, toleranței și înțelegerii între grupurile diverse, societatea civilă contribuie la prevenirea conflictelor și la consolidarea coeziunii sociale. Prin monitorizarea implementării măsurilor de securitate de către autorități, OSC-urile asigură alinierea acțiunilor guvernamentale cu obiectivele strategice, contribuind astfel la consolidarea securității și stabilității naționale.

Câteva recomandări pentru promovarea coeziunii sociale în Moldova:

- promovarea coeziunii sociale și a unității naționale prin guvernare incluzivă și participativă, educație civică și dialog intercultural;
- consolidarea instituțiilor și capacităților naționale de securitate pentru a preveni și răspunde la amenințări externe și interne, inclusiv atacurile cibernetice, terorismul și războiul hybrid;
- promovarea unei culturi a păcii și a drepturilor omului în rândurile populației și abordarea cauzelor profunde ale conflictelor și violenței;
- identificarea principalelor provocări și amenințări la adresa coeziunii sociale din Moldova, precum corupția, sărăcia, inegalitatea, polarizarea, diviziunile etnice și regionale, interferențele externe etc. si acțiunilor con-

crete de răspuns;

- implementarea strategiei naționale de securitate prin guvernare eficientă și responsabilă, luare de decizii incluzive și transparente, respectarea drepturilor omului și a statului de drept, dialog constructiv cu societatea civilă și alte părți interesate;
- îmbunătățirea cooperării și integrării Moldovei cu Uniunea Europeană și alți parteneri regionali și internaționali, pe baza principiilor comune și beneficiilor reciproce [2].

Concluzii

Coeziunea socială și securitatea națională sunt elemente interconectate și fundamentale pentru bunăstarea și siguranța unei națiuni. Promovarea unei societăți coezive, prin angajarea societății civile, elaborarea și implementarea unor politici incluzive și a unui sistem reprezintă educațional condiții esențiale adecvat, pentru consolidarea statului de drept și asigurarea unui viitor prosper pentru Republica Moldova. În Moldova, coeziunea socială și securitatea națională sunt interconectate strâns. Strategia securității naționale a Moldovei integrează coeziunea socială, reziliența și imperativele strategice pentru a-și proteja viitorul, considerând-o o stare a relațiilor atât verticale, cât și orizontale între membrii unei societăți și caracterizată de un set de atitudini și norme care includ încrederea, sentimentul de apartenență și dorința de a participa și a ajuta.

Coeziunea socială este primordială pentru funcționarea armonioasă și progresul unei societăți, având un impact profund asupra bunăstării și dezvoltării individuale și colective. Promovarea coeziunii sociale reprezintă un proces amplu care include un set de acțiuni și politici care au drept scop să consolideze legăturile și să încurajeze colaborarea între membrii unei comunități sau societăți. Promovarea coeziunii sociale necesită politici incluzive, angajament comunitar și conștientizare educațională măsuri care contribuie la consolidarea securității naționale și la binele comun al societății moldovenești.

Eforturile trebuie să fie orientate spre crearea condițiilor care să încurajeze cetățenii sa adere la aceleași valori și la dezvoltarea capacităților de a se raporta la ceva comun în contextul național specific. Coeziunea socială este esențială pentru reziliența unei societăți și pentru prevenirea radicalizării și extremismului. De asemenea, o societate coezivă reacționează mai eficient în caz de urgență, oferind ajutor reciproc și menținând stabilitatea. Rolul societății civile în promovarea coeziunii sociale este deosebit de im-

portant. Organizațiile societății civile acționează cu vigilență, monitorizează acțiunile guvernului, pledează pentru transparență și responsabilitate, promovează reziliența comunităților, organizează inițiative la nivel comunitar și programe de pregătire pentru dezastre.

Referințe bibliografice:

1. Juraj Marušiak, *The Paradox of Slovakia's Post-CommunistTransition*. https://www.rosalux.de, accesat la 20.04.2025.
2. Murzac E. *Coeziunea socială - fundament al securității naționale*, disponibil la https://pisa.md/wp-content/uploads/2024/05/Coeziunea-sociala-fundament-al-securitatii-nationale-1.pdf, accesat la 20.04.2025.
3. *O nouă strategie pentru Coeziunea Socială* - Consiliul Europei. https://www.coe.int/t/dg3/socialpolicies/socialcohesiondev/source/Re_visedStrategy_en.pdf, accesat la 20.04.2025.
4. Rezoluţia Consiliului privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educaţiei şi formării în perspectiva realizării şi dezvoltării în continuare a spatial european al educaţiei (2021-2030), în *Jurnalul Oficial al UE* din 26.02.2021, p.p. 66/1-66/21.
5. Security through social cohesion Proposals for a new socioeconomic governance, în *Tendințe în coeziunea socială* nr. 10) (2005, disponibil la https://www.coe.int/t/dg3/socialpolicies/socialcohesiondev/source/Trends/Trends-10_en.pdf, accesat la 20.04.2025.
6. *Strategia securităţii naţionale a Republicii Moldova,* disponibilă la https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141253&lang=ro, accesat la 20.04.2025.

Date despre autor:

Simion ROȘCA, doctor în filosofie, conferențiar universitar, autor a 80 de lucrări științifice, publicate în reviste științifice recenzate din țară și de peste hotare, în culegeri a materialelor conferințelor științifice naționale și internaționale. Participă activ la activități extracuriculare cu studenții, cu tinerii profesori. E-mail: simonrosca@gmail.com .